Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Smedjen, Dalby

Præstø amt, Fakse herred, Sønder Dalby sogn - kildeafskrift doneret af Arne Hansen, Hadsund

Oprindelsen til Dalby smedie er meget usikker, Majvang beretter om matrikel 1c:

I lang tid var der smedie i Dalby by, præsteembedet havde et hus med smedie lige ved siden af skolen.

Skattelisten i 1663 nævner et hus på præstegrunden, med en Anders Jacobsen der gør præstens høstarbeide, han fremgår ligeledes i 1664. Det er imidlertid først fra 1743, at vi med sikkerhed kan følge smederækken, og da bliver det i familien helt frem til 1907.

Smedefæster under præsten	
Ulrich Pedersen	1743 til 1771
Hans Ulriksen	1771 til 1792
Jørgen Hansen	1792 til 1807
Ulrik Hansen	1807 til 1820
Peder Hansen	1821 til 1849
Hans Ulriksen	1849 til 1858
Enken Johanne Hansdatter	1858 til ca 1868
Jørgen Hansen	ca 1868 til 1907

Ulrich Pedersen
Født 1716 død 1777
Smed fra 1743 til 1771

Ulrich var søn af Peder Rasmussen smed i Aas.

I 1743 blev han gift i Øster Egede med Magdalene Hansdatter.

I 1744 fik de sønnen Peder, i 1746 Maren, i 1749 Hans, i 1751 Niels og i 1753 Pernille.

De nævned ofte som fadder i perioden.

Kilde: OE-1771

Mandens navn: Ulrich Pedersen Mandens erhverv: Huusmand Smed

Mandens alder: 56 Mandens civilstand: Gift

Mandens nr. ægteskab: 1 Mand død (ja/nej): Nej

Hustru død (ja(nej): Nej Hustrus alder: 58

Hustrus civilstand: Gift Hustrus nr. ægteskab: 1

Sogn: Sønder Dalby Herred: Fakse

Amt: Præstø Stednavn: 1

Indtastningsnr: C2372 Løbenr.:

I 1771 blev sønnen Hans gift med Kirsten Jørgensdatter fra Borup, som forlover Peder Ulrichsen fra Stubberup i Faxe sogn og Niels Hansen fra Borup.

Ulrich døde i 1777.

Hans Ulriksen

Født 1749 død 1792

Smed fra 1771 til 1792

De fik børnene Jørgen i 1772, Ulrich i 1774 og Anna i 1782

FT 1787

Hans Ulrichsen; 39; Gift; Manden; Huusmand og Smed,
Kirsten Jørgensdatter; 43; Gift; Hans Kone,
Ulrich Hansen; 13; Ugift; Deres Børn,
Anna Hansdatter; 5; Ugift; Deres Børn,
Maren Hansdatter; 13; Ugift; Tjenestepige

Hans døde i 1792

Jørgen Hansen

Født 1772 død 1807

Smed fra 1792 til 1807

Jørgen overtog smedien efter faderen.

Han blev gift i 1795 med Karen Larsdatter, datter af Lars Hansen på matrikel 10 i Dalby, som forlover hendes fader og Niels Jørgensen husmand i Terslev.

Ved et syn i 1797 var der et stuehus på 11 fag, en smedie på 6 fag samt et udhus på 6 fag.

Præstø, Fakse, Sønder Dalby, , Dalby by, 14, FT-1801, B6409
Navn: Alder: Civilstand: Stilling i husstanden: Erhverv: Fødested:
Jørgen Hansen 29 Gift mand jordløs husmand, smed og national soldat
Karen Larsdatter 26 Gift hans kone
Ane Jørgensdatter 5 Ugift deres barn
Ellen Jørgensdatter 3 Ugift deres barn
Ulrik Hansen 28 Ugift mandens broder Smedesvend
Kristen Pedersen 17 Ugift i lære Smededreng
Kirsten Jørgensdatter 60 Enke mandens moder

Jørgen døde i 1807.

Ulrik Hansen
Født 1774 død 1820
Smed 1807 til 1820

Jørgens bror Ulrik overtog både smedien og konen.

Den 25. april 1807 blev Ulrik Hansen ungkarl af Dalby trolovet til hans afdøde brors enke Karen Larsdatter efter kongelig bevilling.

Karen døde i 1813 38 år gammel.

I 1813 blev enkemand og smed i Dalby Ulrik Hansen og pigen Ellen Olsdatter af Druestrup trolovet, som forlover Hans Nielsen hmd. i Borup og hendes fader Ole Kristensen gmd på Storegården i Druestrup.

Ulrik døde i 1820, hvorefter enken giftede sig med efterfølgeren.

Peder Hansen
Født 1800 død 1849
Smed fra 1821 til 1849

Peder var søn af gmd Hans Poulsen i Øster Egede sogn.

Han blev gift med Ulrik Hansens enke i 1821 i Sønder Dalby.

Majvang beretter:

I 1820 fæster smed Peder Hansen huset af præsten og svarer årlig 20 rdb. sølv og i indfæstning 100rigsd. »Fæsteren forpligter sig straks på anfordring og forsvarligen at forrette, hvad smedearbejde, jeg hos ham forlanger, og han forstår at gøre, og må han ikke derfor fordre højere betaling af mig, end han fordrer af andre, ej heller over det, som på den tid er gangbar pris hos andre smede i egnen, alt under sit fæstes fortabelse uden lov og dom, hvis anderledes skulle befindes.

Fremdeles forpligter fæsteren sig til ikke at forlange brændevin eller andre drikkevarer af dem, som forlanger hans arbejde, ikke hverken selv eller ved andre at hente sådant til dem, endnu mindre selv give

dem sligt eller drikke med dem, men påse og være ansvarlig for, at alt i smedien går ordentligt og ædrueligt. Alt under samme ansvar og straf, som i foregående post er anført«.

Peder Hansen blev sognesmed, hvad der var en eftertragtet stilling.

Hans ansøgning herom til greve A. W. Moltke, Bregentved, den ll. august 1828 lyder således:

»Da jeg ved sessionen har trukket frilod, er fritagen for krigstjenesten ved den stående hær, men jeg snart kan vente at blive indkaldt til ekcerserskolen i København for efter 10 ugers dressering at ansættes ved forstærkningsbataillonerne, beder jeg underdanigst at måtte blive udnævnt til sognesmed i Dalby sogn, for hverved at blive fritaget for sidstmeldte tjeneste. Vel er her flere smede i sognet, men ingen af disse er ansat til sognesmed. Da jeg bor midt i sognet, har jeg alene omtrent den halve del af sognemændene at smede for, hvilket er mere end dobbelt så mange som nogen af de øvrige have, og så har jeg kone med fem børn, så at både sognet og min familie ville savne mig i min fraværelse. Jeg beder derfor underdanigst, at jeg ved Deres højvelbårenheds gunstige resolution måtte blive beskikket til sogne smed i Dalby sogn og herved fritagen for al indkaldelse til krigstjenesten.«

En sådan ansøgning skulle selvfølgelig bekræftes af nogle anselige mænd i Dalby sogn. Og det gjorde pastor Brandt, hjælpesognefoged og gårdmand i Dalby Christopher Larsen og gårdmand i Frenderup Christen Nielsen på følgende måde: »At Peder Hansen, smed i Dalby sogn, er en duelig grovsmed, som har langt større del af sognets arbejde, end nogen af de øvrige herværende smede, og derfor meget ville savnes af os og mange flere i sognet, hvis han i nogle uger blev bortkaldt fra os, ikke at tale om, at hans talrige familie derimod meget ville lide - kunne vi på hans begæring bevidne, og tillade os derfor underdanigst at forene vor bøn med hans, at han måtte blive udnævnt til sognesmed og hans bestandige tilstedeværelse derved forvisses os.«

Præstø, Fakse, Sønder Dalby, Dalby, Et huus, 10, FT-1840, B4830
Navn: Alder: Civilstand: Stilling i husstanden: Erhverv: Fødested:
Peder Hansen 40 Gift Hmd. og grovsmed
Ellen Olsdatter 52 Gift Hans kone
Hans Uldriksen 23 Ugift Smedesvend
Uldrik Pedersen 19 Ugift Deres barn
Ane Kirstine Pedersdatter 16 Ugift Deres barn
Karen Sophie Pedersdatter 14 Ugift Deres barn

I 1844 blev Ellen´s søn Hans Ulriksen gift i Sønder Dalby med Johanne Hansdatter, datter af husmand Hans Nielsen i Rohde.

Peder døde i 1849, og i den forbindelse får Ellen´s søn Hans arvefæste på smedien for 500 rdl.

Hans Ulriksen
Født 1817 død 1858
Smed fra 1849 til 1858

Præstø, Fakse, Sønder Dalby, Dalby, et Huus, 3, FT-1850, C6896
Navn: Alder: Civilstand: Stilling i husstanden: Erhverv: Fødested:
Hans Ulriksen 33 Gift Smed, Huusfader Dalby Sogn, Præstø Amt
Johanne Hansen 27 Gift Hans Kone Dalby Sogn, Præstø Amt

Marie Hansen 4 Ugift Deres Børn Dalby Sogn, Præstø Amt
Jørgen Hansen 3 Ugift Deres Børn Dalby Sogn, Præstø Amt
Hans Jacobsen 28 Gift Inderste, Dagleier, Huusfader Dalby Sogn, Præstø Amt
Ane Kirstine Pedersen 26 Gift Hans Kone Dalby Sogn, Præstø Amt

Hans døde i 1858.

Enken Johanne Hansdatter
Født 1823 død 1891

Hvad der skete efter Hans døde er uvist, Majvang beretter følgende:

Ca. 1860 brændte smediens stuehus. Smedekvinden havde båret aske ud på møddingen, mens man sov til middag, fik ilden tid til at få fat. Der var ingen sprøjte i Dalby, men der kom sprøjter fra Egede og Turebyholm. Smedien blev uskadt, fordi den havde tegl, men der var fare for skolen, der var stråtækt. Fru lærer Jensen i skolen måtte frem med lagener, der blev dyppet i vand og hængt på skolens gavl, der vendte imod smedien.

Senere havde Johanne Hansdatter også høkerforretning i stuehuset. Der er flere af de ældre, der endnu husker, når de var i skole, at de smuttede ind og købte de store tvebakker med puddersukker på.

Der er intet, der tyder på, at hun giftede sig igen, hun må således have haft forpagter på smedien, indtil sønnen Jørgen kunne overtage den.

Præstø, Fakse, Sønder Dalby, Dalby By, et Hus, 17 F1, FT-1880, C7080
Navn: Alder: Civilstand: Stilling i husstanden: Erhverv: Fødested:
Johanne Hansen 57 Enke Husmoder, Smedeenke Dalby Sogn Præstø Amt
Marie Hansen 33 Ugift hendes Barn Dalby Sogn Præstø Amt
Jørgen Hansen 32 Ugift Hendes Barn, Smed Dalby Sogn Præstø Amt

Præstø, Fakse, Sønder Dalby, Dalby, Hus, 2-8, FT-1890, C7083
Navn: Alder: Civilstand: Stilling i husstanden: Erhverv: Fødested:
Johanne Hansen 67 Enke Husmoder Høkerhandel Dalby Sogn, Præstø Amt
Marie Hansen 43 Ugift Barn Dalby Sogn, Præstø Amt
Jørgen Hansen 42 Ugift Barn Smed Dalby Sogn, Præstø Amt

Johanne døde i 1891

Jørgen Hansen
Født 1848 død 1907
Smed omkring 1868 til 1907

Jørgen blev den sidste smed på stedet, han forblev ugift, og da han døde i 1907, flyttedes smedien til smed Martinsen i Jenstrup.